

Asya Studies

Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar
DOI: 10.31455/asya.492970 / Number: 8, p. 1-8, Summer 2019

EŞ ANLAMLILIĞIN ARAP DİLİ ÖĞRETİMİNDE KULLANILMASI*

USING SYNONYMS IN TEACHING ARABIC LANGUAGE

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
06.12.2018

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
15.06.2019

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30.06.2019

**Asya'dan
Avrupa'ya
Uluslararası
Sosyal Bilimler
Dergisi**

Dr. Öğr. Üyesi Orhan Oğuz
Karamanoğlu Mehmetbey
Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Mütercim Tercümanlık Bölümü
oguzorhan@kmu.edu.tr

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0001-5467-3671>

* Yazarın “Kur'an-ı Kerim'de Teradüf” isimli yayımlanmamış doktora tezinden üretilen bu makale, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde düzenlenen “I. Karaman Uluslararası Dil ve Edebiyat Kongresi”nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Öz

Arapça Sami dil grubu içerisinde ve bu diller içerisinde kelime dağarcığı açısından en geniş dildir. Ayrıca Arapçanın en önemli özelliklerinden birisi, müterâdif (eş anlamlı) kelimeler bakımından oldukça zengin bir dil olmasıdır. Örneğin عسل /bal kelimesi için 80 kelime zikredilmiştir. Arapçada eş anlamlılığı kabul edenler, bu kavramın Arap diline hizmet ettiği görüşünü savunmakta ve eş anlamlılığın faydalarından bahsetmektedirler. Buna göre bu kavram, kişinin içinde olan duyguyu ifade şeklini artırmaktadır. Müterâdif kelimelerden biri diğerinden daha açık olabilmektedir. Böylece açık olan kelime, kapalı olan kelimeyi açıklar, dildeki akıcılığı geliştirir. Çünkü Arapçada aynı ifadelerin tekrarlanması hoş görülmez. Eğer bir söz tekrarlanması gerekiyorsa eş anlamlısı ile yapılır.

Teradüf kavramı Arapçada çok önemli olmasına rağmen dil öğretiminde eş anlamlı kelimelerin sık kullanılmadığını görmekteyiz. Bu çalışmada eş anlamlılığın Arapça öğretiminde kullanılması yolları incelenecektir.

Eş anlamlı kelimeler her zaman birbirinin yerine kullanılmayabilir. Türkçede de siyah ve kara eş anlamlı kelimelerdir. Kara kalem ve siyah kalem kullanımları doğrudur. Ama kara kış yerine siyah kış kullanımı yanlıştır. Aynı şekilde Arapçada bu şekilde örnekler vermek mümkündür. Bu çalışmada birbirinin yerine geçen kullanımlara örnekler verilmiştir. Verilen alıştırmalar örnekleri şunlardır: Cümlede altı çizili kelimenin eş anlamlısını bulma. Verilen eş anlamlı kelimeler içinde cümleye uygun olanını seçme. Eş anlamlı kelime gruplarını arasında eşleştirme yapma.

Anahtar Kelimeler: Eş Anlam, Dil Öğretimi, Arapça Öğretimi, Arap Dili

Abstract

Arabic is in Saami language group and it is the widest language in these languages. Also one of the most important features of Arabic Language is quite rich with regard to synonyms. For example 80 words incorporated for word عسل / honey. Acceptors the synonym in Arabic defends the synonym that it to serve Arabic Language and they mentions the benefit of synonym. According to this the synonym, increases the expression of feeling inside someone. One of the synonym words can be obvious other than. So the evident word explains the covered word and it improves the fluent in the language. Because repeating same expressions unpleasant in Arabic. If a word need to repeat, makes with synonym.

The synonym is concept - though important- in Arabic. But we see them that not use often in Arabic teaching. We'll study to use the synonym in in Arabic teaching.

Use synonym words not always interchangeable. In Turkish, black and sable are synonymous words. The use of black pencils and sable pencils is correct. In the same way it is possible to give examples in Arabic. In this study, examples of interchangeable uses are given. Examples of exercises given are Find the synonyms of the underlined word in the sentence. Choosing the one that matches the sentence within the given synonyms. Matching between synonyms groups.

Key Words: Synonym, Language Teaching, Arabic Teaching, Arabic Language

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Oğuz, O. (2019). Eş Anlamlılığın Arap Dili Öğretiminde Kullanılması. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, Number:8, Summer, p. 1-8.

Terâdüf Kelimesinin Tanımı

Sözlük Anlamı

Türkçeye eş anlamlılık olarak tercüme edebileceğimiz terâdüf (تَرَادُف) kelimesi رَدِف fillinden gelmektedir. Sözlüklerde bu fiil “*Birisi diğerinin arkasına/terkisine bindi, birbirini takip etti, yardımlaştı, peşi sıra geldi, birbirini izledi.*” (Ahmed 2003, 2/112) (İbn Manzur tsz, 9/114) anlamlarında kullanılmıştır. تَرَادُف kelimesi de bu fiilin mastarıdır.

Terâdüf kavramı içine giren kelimelere, murâdif (el-Hamd 2005, 197) veya müterâdif (el-Curcanî 2004, 197) terimleri kullanılmaktadır.

Arapça Sâmi dilleri içerisinde kelime dağarcığı açısından en geniş dil olarak görülmektedir (Vafi 2004, 131). Arapçanın kelime dağarcığının zengin olduğunu gösteren en önemli delillerden biri de müterâdif (eş anlamlı) kelimeler bakımından oldukça zengin bir dil olmasıdır. Örnek olarak el-Fîrûzâbâdî (ö. 816 h.) عَسَلٌ /bal kelimesi için 80 kelime zikretmiştir. Bu isimlerin bazıları şunlardır: أَلْسُنٌ، أَلْسُونٌ، أَلْسُونِيَّةٌ، أَلْسُونِيَّةٌ، أَلْسُونِيَّةٌ، أَلْسُونِيَّةٌ، أَلْسُونِيَّةٌ، أَلْسُونِيَّةٌ، أَلْسُونِيَّةٌ، أَلْسُونِيَّةٌ... (es-Suyuti 1325, 1/242) (el-Hamd 2005, 203)

Terim Anlamı

Terâdüf, kavramının terim anlamı hakkında gerek geçmiş gerekse günümüz âlimleri arasında tam bir görüş birliği yoktur (Sıdkî ve Seyfî 2006, 46). Ama genel olarak *bir mananın aynı anlama gelen farklı kelimelerle ifade edilmesi* olarak tanımlamak mümkündür. Arapçada eş anlamlılık kavramına terâdüf, eş anlamlı kelimelere müterâdif denmektedir.

Terâdüf kavramındaki bu ihtilafın değişik sebepleri bulunmaktadır. Birincisi eş anlamlılığın kabul edilmesi veya reddedilmesidir. Arapçada eş anlamlılığı bazı âlimler kabul, bazıları ise reddetmektedir. İkinci bir husus da Arapçada eş anlamlılığı kabul edenler ya bu kavramın kapsamını çok geniş tutmakta veya daraltmaktadırlar (Sıdkî ve Seyfî 2006, 52).

Müterâdif kelimelerin kullanımında iki tür eş anlamlılıktan söz edilmektedir. Birincisi حَيْدٌ /iyi, diğeri de مَعِيْبٌ /kusurlu terâdüftür. Ceyyid terâdüfte müterâdif iki kelimedenden birinin diğerine göre kullanım farkı vardır ve birisinin diğerinde olmayan kendine has bir niteliği bulunmaktadır. Ma'ib terâdüf kullanımında ise iki müterâdif kelime tamamen aynı anlamda görülmekte ve birbirinin yerine kullanılabilirliği savunulmaktadır (et-Tehanevi 1996, 1/468). Bu saydığımız görüş farklılıkları terâdüfün ıstılahi anlamı üzerinde etkili olmaktadır.

es-Suyûfî (ö. 849), terâdüf kavramının tanımını şöyle nakletmektedir: “*Bir şeyi tek bir açıdan gösteren müfred lafızlardır.*” Bu tanımda dikkat edilecek nokta, tek bir açıdan ifadesinin kullanılmış olmasıdır. Örnek olarak سَيْفٌ /kılıç anlamına gelirken ve صَارِمٌ /ucu keskin kılıç anlamına gelmektedir. Yukarıdaki tanıma göre aynı anlama gelen iki kelime tek bir şeyi göstermelerine rağmen, farklı açılardan göstermektedir. Birincisi kelimenin kendisi, ikincisi de sıfatıdır (es-Suyuti 1325, 1/238).

Terâdüf kavramını terim olarak tanımlarken, kelime anlamı ile bağlantı kuran âlimler de vardır. Bunlardan birisi el-Curcânî'dir. el-Curcânî müterâdif kavramını şöyle tarif etmiştir: “*Müterâdif, manaları bir, isimleri çok olan kelimelerdir. Müşterek kelimesinin zıddıdır. Bu anlam birinin diğerinin arkasına binmesi anlamına gelen terâdüften alınmıştır. Sanki mana bir binektir. İki lafız da ona binmiştir. لَيْتٌ ve أَسَدٌ gibi*” (el-Curcanî 2004, 167) (el-Hamd 2005, 197) el-Curcânî aynı eserinde terâdüf kelimesini de şöyle tarif etmiştir: “*Terâdüf, anlamda birlikten ibarettir.*” (el-Curcanî 2004, 50).

Muhammed b. İbrâhîm el-Hamd, *Fıkhu'l-Luğa* adlı eserinde, müterâdifin birbirlerine yakın birçok tarifinin yapıldığını söyledikten sonra, şu beş tarifi vermiştir (el-Hamd 2005, 197):

- Müterâdif, manaları bir olan kelimelerdir,
- Terâdüf anlamdaki birlikten ibarettir,
- İsimlendirilen bir şeyin, birçok isminin olmasıdır. Müşterekin zıddıdır,
- Bir şeyi gösteren lafızlardır,
- Mananın birleştiği, lafızların ayrıldığı şeydir.

Bu tanımlar incelendiği zaman terâdüf, hem geçmiş hem de yeni Arap dilbilimcilerini meşgul eden, üzerinde çok tartışma yapılan bir konu olmuştur ve bu tartışmalar hala devam etmektedir. Terâdüf daha iyi kavrayabilmek için terâdüf kavramının ortaya çıkışını ve bu kavram üzerindeki tartışmaları incelemek gerekir. Terâdüf kavramının ortaya çıkışı, kelimelerdeki lafız mana ilişkisi fikri ile başlamıştır.

Terâdüfün Kavram Olarak Ortaya Çıkışı

Arap dilinde terâdüf (eş anlamlılık) kelimesinin kavram olarak ilk defa kullanılması hakkında çeşitli görüşler bulunmaktadır:

Birincisi, Ahmed Muhtâr 'Umer'e göre, bu kavramı ilk defa İbn Fâris (ö. 395 h.), *es-Şâhibî fî Fıkhî'l-Luğati'l-Arabiyye ve Mesâilihâ ve Suneni'l-'Arab fî Kelâmihâ* adlı kitabında kullanmıştır (Ömer 1998, 216).

İbn Fâris'in bu kitabı incelendiğinde, *Arapların dili, dillerin en üstünü ve en geniş olduğu hakkında bölüm* başlığı altında Arapçanın üstün özelliklerini saydığı görülmektedir. Bu özellikler:

a) En belağatlı dil olması, bir kelime için birçok sıfatın zikredilmesi, سَيْفٌ kelimesinin birçok sıfatının olması, birçok edebi özelliğinin olması ve bu özellikleri sayesinde -İncil'in başka dillere nakledilmesi gibi- Kur'ân-ı Kerim'in başka dillere aktarılmasının mümkün olmaması (İbn Faris 1997, 19).

b) İki sakin harfin yan yana bulunmaması (İbn Faris 1997, 20).

c) Müterâdif kelimelerin çok olması. İbn Fâris bu bölümde "*Elbette kılıç, aslan, mızrak gibi müterâdif isimlerin niteliklerinin nakli mümkün değildir. Acemler اَسَدٌ /aslan için bir isimden başkasını bilmezler. Biz ise o kelime için yüz elli isim çıkarırız.*" (İbn Faris 1997, 21-22) diyerek Arapçanın bu özelliğini geniş bir şekilde anlatmıştır. Müterâdif kavramını da مِنْ الْأَسْمَاءِ... ifadesi ile burada kullanmıştır.

İkinci görüş, terâdüf kavramının ilk defa ortaya çıkışını, araştırmacı Hâkim Mâlik ez-Zeyyâdi, Sa'leb'e (ö. 291 h.) dayandırmaktadır. Bu görüşünü de Suyûtî'nin naklettiği et-Tâc es-Subkî'nin (ö. 756 h.) *el-Minhâc* şerhindeki şu sözüne göre söylemektedir:

"*Bazı insanlar Arap dilinde terâdüfî inkâr ettiler. Müterâdif olarak zannedilen bütün kelimelerin sıfatlarla ayrılan mütebâyin (farklı) kelimeler olduklarını iddia ettiler. Fıkhî'l-Luğa yazarı Ebu'l-Hasen Ahmed b. Fâris de, hocası Ebu'l-'Abbâs Şa'leb'ten naklederek, bu yolu seçti.*" (es-Subki 2004, 3/618-619)

Ancak Muhammed Nureddin el-Muneccid bu görüşü kabul etmemektedir. Ona göre araştırmacının dayandığı et-Tâc es-Subkî'nin ifadeleri Şa'leb'in değildir. Kavram es-Subkî'nin döneminde vardı (el-Muneccid 1997, 31).

Üçüncü görüşe göre ise Hamid Sıdkî, terâdüf kavramını açıkça zikreden kimsenin, kitabına *el-Elfâzu'l-Muterâdife vel-Mutekâribetu'l-Ma'nâ* ismini veren 'Alî b. 'Îsâ er-Rummânî (ö. 384 h.) olduğunu iddia etmektedir (Sıdkî ve Seyfi 2006, 50). Bu görüşler incelendiğinde bahsi geçen âlimlerin terâdüf kavramını kullandıkları görülmektedir. Fakat er-Rummânî'nin bizzat kitabına bu ismi vermesi bu kavramın ilk defa onun tarafından kullanıldığı fikrini güçlendirmektedir.

Terâdüf kelimesinin kavram olarak kitaplarda geçmesi, o dönem âlimleri arasında terâdüf kavramı etrafında bir birliğin olduğu, bu kavramın net bir şekilde sınırlarının çizildiği sonucuna bizi ulaştırmaz. er-Rummânî'nin müterâdif ile mütekârib kavramlarını beraber kullanması, ayrıca ikisi arasında herhangi bir fark belirtmemesi kavramın kapalılığını korumaya devam ettiğini göstermektedir (el-Muneccid 1997, 32).

Terâdüf kavramının net bir şekilde sınırlarının çizilmemesi, kavramın kapalı kalmasına neden olmuş, bu kapalılık dilciler için büyük bir ihtilaf olarak kalmıştır. Bundan terâdüf kabul ve terâdüfî inkar olmak üzere çok ciddi görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştır (el-Muneccid 1997, 32).

Eş Anlamlılığın Faydaları

Arap dilinde terâdüfün olduğunu kabul edenler, eş anlamlılığın hem bu dile hem de dili kullanan kişilere hizmet ettiği görüşünü savunmakta ve terâdüfün faydalarından bahsetmektedirler. Bu faydalar şunlardır:

1. Terâdüf, kişinin içinde olan duyguyu ifade yollarını artırmaktadır. Çünkü eş anlamlı kelimelerden biri diğerinden daha açık olabilir. Böylece açık olan kelime, kapalı olan kelimeyi açıklar (es-Suyuti 1325, 1/241). Genelde dil öğretiminde özelde de muhâdese yani konuşma becerisi çok önemli bir yer tutmaktadır. Eş anlamlılık bu noktada öğrencilere büyük bir kolaylık sağlayacaktır. Çünkü kişi ne kadar çok kelime biliyor ve bunu konuşmalarında kullanabiliyorsa o dili o kadar iyi biliyor demektir.

2. Dildeki akıcılığı geliştirir (es-Suyuti 1325, 1/241). İnsan her zaman aynı kavram için aynı kelimeyi kullanırsa çok kısıtlı bir kelime hazinesi ile duygularını ifade etmiş olur. Fakat aynı kelimenin eş anlamlısını kullanmakla bu problem ortadan kalkar. Öğrencilerin en çok karşılaştıkları problemlerden biri de budur. Dil öğrenirken her kavram için bir kelime öğrendikleri için duygularını ifadede zorlanmaktadırlar.

3. Bıkkınlığı ortadan kaldırır (el-Hamd 2005, 202). Çünkü insanlar bir konuşma veya bir yazı içerisinde aynı ifadelerin tekrar edilmesinden hoşlanmazlar. Bu yöntem dinleyicide ve okuyucuda bir bıkkınlık oluşturur. Bir sözün tekrarlanması gerekiyorsa, bunun eş anlamlısı ile olması tercih edilen bir husustur (el-Munecid 1997, 91).

4. Aynı anlamı ifade eden lafızlardan biri unutulduğunda diğeri ile cümle tamamlanabilir. Bu özellikle karşılıklı konuşmalarda kendini göstermektedir. Öğrencilere eş anlamlı kelimeler de öğretildiği takdirde bu durum onun kendine olan güvenini geliştirecektir.

5. Bazı kelimelerin telaffuzu zor olabilir (er-Rummânî 1321, 202). Özellikle bu durum karşılıklı konuşmalarda etkisini gösterir. Böyle bir durumda kişi telaffuzunda zorlandığı kelimenin müterâdifini kullanarak bu sıkıntıyı aşma imkânına sahip olmaktadır.

Bununla ilgili Vâsıl b. Atâ (ö. 131 h.) hakkında şöyle bir olay anlatılmaktadır. Vâsıl b. Atâ, konuşurken ر harfinin telaffuzunda sıkıntı yaşamaktadır. Bundan dolayı, bir gün yaptığı bir konuşmada ر harfinin olduğu hiçbir kelimeyi kullanmadan konuşmasını sürdürür. Bunu yapabilmesi, Arap dilinin müterâdif kelimeler açısından zenginliğini ortaya koymaktadır (Çiçek 2008, 26). Bu zenginliğin özellikle hatiplerin çok işine yaradığını söylemek yerinde olacaktır. Çünkü hatipler, müterâdif kelimeleri kullanarak tekrardan ve yanlış yapmaktan kurtulmaktadırlar. Muâviye (r.a.) bir konuşmasında şöyle bir cümle söylemiştir:

مَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ بَنِي عَبْدِ الْمُطَلِّبِ جَوَادًا فَهُوَ حَمِيلٌ، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ آلِ الرَّبِيعِ شَجَاعًا فَهُوَ لَزِيقٌ، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ بَنِي الْمُغِيرَةَ نَبِيًّا فَهُوَ سَنِيْدٌ

“Abdulmuttalib oğullarından kim cömert değilse, o **evlatlıktır**. Zübeyr oğullarından kim cesur değilse o **evlatlıktır**. Muğire oğullarından kim kibirli değilse o **evlatlıktır**.” (el-Cahız tsz, 156)

Metinde nesebi bilinmeyen ve bir kavimde garip olan kişi (İbn Dureyd 1987) hakkında söylenen حَمِيلٌ /evlatlık kelimesi için لَزِيقٌ ve سَنِيْدٌ kelimelerini kullanarak aynı kelimeyi tekrar etmek zorunda kalmamıştır.

Eş anlamlı kelimeler günlük hayatta da sıklıkla kullanılmaktadır.

دَهَبْتُ إِلَى الدَّارِ /Eve gittim

Cümlesinde دَارٌ yerine مَنْزَلٌ veya بَيْتٌ kelimelerinin kullanılarak

دَهَبْتُ إِلَى الْمَنْزَلِ

دَهَبْتُ إِلَى الْبَيْتِ

şeklinde söylenmesi gibi. Bu, özellikle günlük hayatta kişiye duygularını ifade etmede büyük kolaylık sağlamaktadır. Çünkü aynı anlam için kullanılan kelimelerin sayısı birden çok olursa, konuşmacı bu kelimelerden istediğini seçerek, kullanma imkânına sahip olmaktadır. Eş anlamlı kelimeler Arapça öğretiminde çok önemlidir. Çünkü öğrenci bu yolla Arapça kelimelerin de içinde bulunduğu kültürü öğrenecektir (Ali 2018, 228).

Eş anlamlı kelimeler arasında birtakım anlam farklarının olduğu gerçeği de göz ardı edilmemelidir. Türkçede kara ve siyah kelimeleri eş anlamlıdır. Kara kalem yerine siyah kalem kullanımı doğru iken, kara kış yerine siyah kış kelimesinin kullanılması yanlıştır. Birincisinde her iki kullanım da kalemin siyah olduğunu ifade eder. Yani rengini bildirir. Ama ikinci kullanımda kış mevsiminin siyahla ilgisi yoktur. Kara kış ifadesi kış mevsiminin şartlarının zorluğunu ifade eder. Bu ifadeyi siyah kış kullanımında görmek mümkün değildir.

Arapçada da benzer kullanımlar mevcuttur. Örnek olarak “gitti” anlamına gelen دَهَبَ سفر fiillerinin kullanımınıdır.

يَذْهَبُ أَحْمَدُ إِلَى إِسْطَنْبُولَ Ahmet İstanbul’a gidiyor cümlesini

يُسَافِرُ أَحْمَدُ إِلَى إِسْطَنْبُولَ cümlesi ile de ifade edebiliriz.

فَاكْتُبْ أَحْمَدُ إِلَى عَمَلِهِ Ahmet işine gidiyor cümlesini

يُسَافِرُ أَحْمَدُ إِلَى عَمَلِهِ şeklinde kullanamayız. Çünkü سافر fiili yolculuk yapma anlamını içermektedir.

Eğer biz cümlemizi şu şekilde kurarsak:

يَذْهَبُ أَحْمَدُ مِنْ أَجْلِ الْعَمَلِ مِنْ قُونِيَا إِلَى أَنْقَرَةَ كُلَّ يَوْمٍ Ahmet iş için her gün Konya’dan Ankara’ya gidiyor. Bu cümleyi سافر fiili ile kullanabiliriz. Çünkü bir şehirden diğerine her gün yapılan bir yolculuk anlatılmaktadır. Bu kullanımda, iki fiil eş anlamlı olarak birbirinin yerine kullanılabilir.

Eş Anlamlılığın Arapça Öğretiminde Uygulama Örnekleri

A. Aşağıdaki alıştırmada, örnek cümle verilmiş altı çizili kelimenin müterâdifi istenmiştir. Kelime مدرسيه öğretmenlerini, çözümde aynı anlama gelen معلميه öğretmenlerini kelimesi getirilmiş, alıştırmaların örnekte olduğu gibi yapılması istenmiştir.

ضع مرادفا لما تحته خط كما في النموذج

النموذج: عندما رجع أحمد إلى بلده سأله أبوه عن مُدَرِّسِيهِ

عندما رجع أحمد إلى بلده سأله أبوه عن مُعَلِّمِيهِ

١- قال أحمد: أَسْتَيْقِظُ مِنَ النَّوْمِ مَبْكَرًا

٢- بعد صلاة المغرب أَعُودُ إِلَى السَّكَنِ وَأَذَاكِرُ دَرُوسِي.

٣- فِي نَهَائَةِ الْأُسْبُوعِ أَغْسِلُ مَلَابِسِي.

(Bedri, er-Rihle, ve diğerleri 2004, 56)

Alıştırmalarda hem fiil hem de isimlerle ilgili eş anlamlı kelimeler istenmiştir.

Cümlelerin açıklanması ve gelebilecek eş anlamlı kelimeler de şu şekilde olacaktır.

Örnek:

النموذج: عندما رجع أحمد إلى بلده سأله أبوه عن مُدَرِّسِيهِ

Ahmet, memleketine döndüğünde babası ona öğretmenlerini sordu.

عندما رجع أحمد إلى بلده سأله أبوه عن مُعَلِّمِيهِ

Öğretmenleri kelimesi مُعَلِّمِيهِ – مُدَرِّسِيهِ

١- قال أحمد: أَسْتَيْقِظُ مِنَ النَّوْمِ مَبْكَرًا

Ahmet dedi: Uykudan erken uyanırım. أَنَهَضُ - أَسْتَيْقِظُ

٢- بعد صلاة المغرب أَعُودُ إِلَى السَّكَنِ وَأَذَاكِرُ دَرُوسِي.

Akşam namazından sonra yurda dönerim ve derslerimi tekrar ederim. أَرْجِعُ - أَعُودُ

٣- فِي نَهَائَةِ الْأُسْبُوعِ أَغْسِلُ مَلَابِسِي.

Hafta sonunda elbiselerimi yıkarım. أَلْبَسِي - مَلَابِسِي

B. Aşağıda verilen ikinci örnek alıştırmada cümle içindeki altı çizili kelimelerin müterâdifinin getirilmesi istenmiştir. Burada dikkat edilecek husus sadece kelime değil terkiplerin de olmasıdır. الصورة حسن kelimesinde olduğu gibi.

ضع مرادفا لما تحته خط في الجمل الآتية:

١- سوف يولد طفل ويقضي عليك

- ۲- كان موسى طفلاً حسن الصورة
 ۳- انظر إليه من بعيد دون أن يراك أحد.
 ۴- جلست على شاطئ النهر.

(Bedri, er-Rihle, ve diğerleri 2004, 124-125)

Cümlelerin açıklanması ve gelebilecek eş anlamlı kelimeler şu şekildedir:

- ۱- سوف يولد طفل ويقضي عليك
 Çocuk doğacak ve senin hükümünü verecek.
 وَيَخُكُّمُ عَلَيْكَ – وَيَقْضِي عَلَيْكَ
 ۲- كان موسى طفلاً حسن الصورة
 Musa güzel yüzlü bir çocuktu.
 حسن الوجه – حسن الصورة
 ۳- انظر إليه من بعيد دون أن يراك أحد.
 Seni kimse görmeden ona uzaktan bak.
 يَبْصُرُكَ - يَرَاكَ
 ۴- جلست على شاطئ النهر.
 Nehrin kıyısına oturdum.
 شاطئ - سَاحِل

C. Aşağıdaki alıştırma çoktan seçmeli sorular verilmiştir. Her cümlede altı çizili kelime vardır. Bu kelimenin müterâdifleri istenmiştir. Cevaplarda üç kelime verilmiştir. Bunlardan doğru seçeneğin işaretlenmesi istenmiştir.

ضع هذه العلامة ( ) أمام الكلمة المترادفة في المعنى للكلمة التي تحتها خط في الجمل التالية:
 ۱- ركب معنٌ جَملاً وفر إلى البادية.
 سار – حضر – هرب

1. Ma'n bir deveye bindi ve çöle kaçtı.
 Yürüdü – Geldi – Kaçtı.

۲- كان أحد جنود المنصور يبحث عن معنٍ لينال المكافأة.
 الشكر – الجائزة – الأجر

2. el-Mansur'un askerlerinden biri ödülü elde etmek için Ma'n'i arıyordu.
 Teşekkür – Ödül – Ücret

۳- أخرج معنٌ من جيبه جوهرة ثمينة.
 بيضاء- كبيرة – غالية

Ma'n cebinden değerli bir mücevher çıkardı
 Beyaz – Büyük - Değerli

۴- قال الجندي: هذه جوهرة قيمتها ألف دينار.
 ثمنها – وزنها – درجتها

Asker dedi: bu değeri bin dinar eden bir mücevherdir.
 Değeri – Ağırlığı - Derecesi

(K. Bedri, e.-E.-R. el-Cezuli, ve diğerleri 2004, 18-19)

D. Aşağıdaki alıştırma eşleştirmeli kelimeler verilmiştir. أ sütununda verilen kelimelerin ب sütunundaki müterâdifleri istenmiştir.

صل كل كلمة من كلمات القائمة (أ) بمرادفها في القائمة (ب)
 (أ) (ب)
 ( ) أَبْصَرَ ( ) مَحَوُ
 ( ) أَحْكَامُ ( ) مَجْمُوعَةٌ
 ( ) إِزَالَةٌ ( ) رَأَى
 ( ) طَائِفَةٌ ( ) قَوَاعِدُ
 (أ) (ب)

silme مَحُو ( )	gördü أَبْصَرَ ( )
grup مَجْمُوعَةٌ ( )	hükümler أَحْكَامٌ ( )
gördü رَأَى ( )	silme إِزَالَةٌ ( )
kurallar قَوَاعِدُ ( )	grup طَائِفَةٌ ( )

(K. Bedri, e.-E.-R. el-Cezuli, ve diğerleri 2004, 22)

E. Aşağıdaki alıştırmada sadece kelime verilmiştir. Verilen kelimelerin müterâdifleri istenmiştir.

هات مرادف كل من الكلمات الآتية:

حَرْبِيَّة	أَنَارَ	سَبَّلَ	ظَمَأَى

(K. Bedri, e.-E.-R. el-Cezuli, ve diğerleri 2004, 123)

SONUÇ

Dilde eş anlamlılık önemli bir olgudur. Elbette ki bazı eş anlamlı kelimeler arasında anlam farkları bulunmaktadır. Ama bu eş anlamlı kelimelerin kullanılmamasını gerektirmemektedir. Çünkü eş anlamlı kelimelerin kullanılması şu faydaları sağlayacaktır:

1. Aynı anlama gelen kelimeler tekrar edilerek öğrencinin kelime hazinesi genişletilecektir.
2. Öğrencinin sürekli aynı kelimeleri tekrar etmesinin ve böylece sıkılmasının önüne geçilecektir.
3. Duygularını daha çok kelime ile ifade edebilmesinin önü açılacaktır. Böylece öğrencideki özgüven artırılmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- Ahmed, el-Halil b. (2003). *Kitabu'l-Ayn*. Beyrut.
- Ali, İmad Abdalbaki Abdalbaki (2018). Tekniyatü'l-İ'lam el-Muasıra ve Devruha't-Teknolojiy fi Tatvirî. *el-Mu'temeru'd-Duveli Havle Menahici Terdisi'l-Luğati'l-Arabiyye*. Kirala-Hindistan.
- Bedri, Kemal İbrahim; el-Cezuli el-Emin er-Rihle; el-Fadıl Abdurrazık ve İzzeddin Vazif (2004). *Silsiletu Talimi'l-Luğati'l-Arabiyye el-Musteva's-Sani el-Kıraa*. Riyad: Ma'hedu Talimi'l-Luğati'l-Arabiyye.
- Bedri, Kemal İbrahim; el-Emin er-Rihle el-Cezuli; Abdurrazık el-Fadıl ve İzzeddin İzzeddin (2004). *Silsiletu Talimi'l-Luğati'l-Arabiyye el-Musteva'r-Rabi el-Kıraa*. Riyad: Ma'hedu Talimi'l-Luğati'l-Arabiyye.
- Bedri, Kemal İbrahim; el-Emin er-Rihle el-Cezuli; Abdurrazık el-Fadıl ve Vazif İzzeddin (2004). *Silsiletu Talimi'l-Luğati'l-Arabiyye el-Musteva's-Salis el-Kıraa*. Riyad: Ma'hedu Talimi'l-Luğati'l-Arabiyye.
- Çiçek, M. Halil (2008). Kur'an'da Anlam Zenginliği. Kur'an Araştırmaları Sempozyumu. İstanbul.
- el-Cahız (tsz.) *el-Buhala*. Kahire.
- el-Curcani (2004). *Mu'cemu't-Ta'rifat*. Mısır.
- el-Hamd ve Muhammed b. İbrahim (2005). *Fıkhu'l-Luğa*. Riyad.
- el-Munecid ve Muhammed Nüreddîn (1997). *et-Terâduf fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*. Dimeşk.
- er-Rummânî ve Ebu'l-Hasen Ali b (1321). İsa. *Kitâbu'l-Elfazi'l-Muteradifin*. Mısır.
- es-Subki ve Ali b. Abdulkafi es-Subki (2004). *el-İbhac fi Şerhi'l-Minhac*. Birleşik Arap Emirlikleri.
- es-Suyuti, Celaledin (1325). *El-Muzhir*. Mısır.

-
- et-Tehanevi ve Muhammed Ali (1996). *Mevsuati Keşşaf Istilahati'l-Funun ve'l-Ulum*. Lübnan.
- İbn Dureyd ve Ebû Bekr b. el-Hasen (1987). *Cemheratu'l-Luğa*. Beyrut.
- İbn Faris ve Ebu'l-Huseyn Ahmed b. Zekeriyya (1997). *es-Sahibi fi Fıkhı'l-Luğati'l-Arabiyye ve Mesailiha ve Suneni'l-Arab fi Kelamiha*. Beyrut.
- İbn Manzur (tsz). *Lisanu'l-Arab*. Beyrut.
- Ömer, Ahmed Muhtar (1998). *İlmu'd-Delale*. Kahire..
- Sıdkı, Hamid ve Tayyibe Seyfi (2006). *Çadiyyetu't-Terâduf beyne'l-İsbât ve'l-İnkâr. Me-cellutu'l-Luğati'l-Arabiyyeti ve Edebiyhâ*.
- Vafı, Ali Abdulvahid (2004). *Fıkhı'l-Luğa*. Mısır.
-